

ASF/SAFE

PÆDAGOGISKE PRINCIPPER

HØJE-TAASTRUP GYMNASIUM 2025

ved Kira Bangsgaard, Jakob Bak-Thomsen og Karin Wolfgang

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Arbejdsbeskrivelse for ASF/SAFE-lærere	5
Samarbejde i teamet	5
Undervisningsprincipper	6
Lærerrollen	6
Planlægning af undervisning	7
Struktur i modulerne	7
Par- og gruppearbejde	8
Lektier, skriftlige opgaver og stilladser	9
Evaluering, eksamen og prøver	10
Forberedelse	10
Afklaring af støttebehov	11

Indledning

På Høje-Taastrup Gymnasium oprettede vi i 2007, som den første ungdomsuddannelse i Danmark, en klasse målrettet unge med ASF.

Vi har i dag i alt 15 ASF/SAFE-klasser, hvilket både er et privilegium, et ansvar og en forpligtelse.

Det er et privilegium at se de mange unge mennesker udfolde deres potentialer og blomstre i den tid, de går hos os.

Det er et ansvar at skabe de bedst mulige betingelser for, at de unges potentiale kan forløses.

Det er en forpligtelse at videreudvikle og videregive vores viden om det pædagogiske og didaktiske arbejde med denne målgruppe.

Den individuelle tilgang og samarbejdet mellem elever, mentorer og lærere er altid det mest centrale for, at skolegangen kan blive succesfuld.

Det er dog også centralt at arbejde ud fra en didaktisk-pædagogisk ramme, som alle lærere er forpligtede på. Denne ramme beskrives i det følgende.

Dette hæfte er tænkt både som led i videreformidling af vores erfaringer og information til kommende elever og forældre.

Arbejdsbeskrivelse for ASF/SAFE-lærere

Uddrag af dokumentet "Arbejdsbeskrivelser i ASF/SAFE":

- ASF-tilrettelagt undervisning
- Alle opgaver påbegyndes i undervisningen, og så mange opgaver som muligt skrives helt på skolen
- Ingen lektier i 1g inden jul; mulighed for lektier i afsluttende fag efter jul
- Særlig fleksibel omkring skemaændringer
- Kort modulnote på Lectio om modulets indhold senest dagen før
- Deltagelse i klassemøder samt lektieværksted
- Ekstra tilstedeværelse ved DHO, SRO og SRP; vejledning SRP af alle ASF-elever, der har valgt ens fag
- Deltagelse i orienteringsaften, orienteringsløb, juleafslutning, ASF-caféer efter aftale med teamet
- Valgfagslærer: sørger for at blive tilknyttet klasseteamet, følger med i referater ang. de pågældende elever, henvender sig til mentor ved problemer eller for at få vejledning

Samarbejde i teamet

Lærersamarbejdet om en klasse er helt altafgørende for, at så mange af vores elever som muligt lykkes med at få en studentereksamen.

Hele vores system er bygget op omkring lærerteamet, som består af lærere, mentorer og studievejleder. Det er helt særligt, at vi på vores linje for unge med diagnoser har gymnasielærere til at varetage alle opgaver angående eleverne. Hver klasse har tilknyttet to mentorer, som samtidig også er faglærere i klassen. Det betyder, at den enkelte mentor ser den unge både i en faglig sammenhæng og i en mere personlig relation.

På teammøder – hver uge i 1g og hver anden uge i 2g og 3g – diskuteres altid klassen og enkelte elever, og hvordan hver lærer bedst kan støtte op om elevernes og klassens sociale og faglige udvikling. *Hvilke grupper arbejder eleverne godt i, hvordan kan opgaverne stilladseres, hvor mange lektier kan gives, hvad foregår i idræt i øjeblikket?* er eksempler på typiske punkter, som et møde kommer ind på. Mentorerne har en vejledende funktion i denne forbindelse, da de gennem samtalerne med eleverne og klassen har en særlig viden, som videreformidles på møderne og udmøntes i en fælles tilgang til klassen.

Lærerteamet vil også se på skemaet for fx at undgå mellemmoduler og planlægge særlige aktiviteter, som fx længere skriftlige opgaver på en forudsigelig og stressreducerende måde.

Alle klassens lærere kender således til eleverne og deres særlige behov, hvilket sikrer en fælles og ensartet pædagogisk-didaktisk ramme for de unge.

Undervisningsprincipper

Lærerrollen

Dette afsnit kan bedst startes med et citat fra psykolog Ditte Rose Andersen, som beskriver en ASF-persons sind på følgende måde:

”Når ens sind konstant analyserer, jager og jages af detaljer, er sammenhæng, entydighed og genkendelighed noget tilkæmpet [...] Når man snarere bemærker forskelle end ligheder, vil verden automatisk opbyde flere skift og overgange”.¹

Den gode lærer for unge med diagnoser er en lærer, der skaber tryghed, ro og forudsigelighed. Vores elever kæmper hver dag med at ordne deres verden,

¹ Andersen, Ditte Rose: “At indstille sig på noget atypisk”, Fagligt Selskab for Psykiatrisk Sygepleje, 2. udgave, 28. årgang, september 2021.

og jo mere lærerne formår at skabe en genkendelig struktur, jo mere energi vil der være for eleven til at koncentrere sig om fagligheden.

Lærerpersongligheden kan beskrives ud fra to søjler: kontakt og styring, som er gensidigt afhængige af hinanden.

Det er indlysende: Den gode kontakt til den enkelte skaber forudsætningen for, at alle føler sig set som mennesker og har en tillid til, at læreren vil det bedste for eleven, for klassen og for undervisningen.

Den gode kontakt indebærer en viden om, at de krav, man nødvendigvis må stille i undervisningssituationer, kan udløse konflikter. Det er underviserens ansvar at bevare det rolige overblik og finde ud af, hvordan konflikten kan løses, og hvad den skyldes. Årsager kan være mangfoldige, fx er angsten for ikke at kunne imødekomme kravet, rigiditet, manglende motivation og kontroltab nogle af de grunde, der kan udløse en konflikt.

På samme måde er en ansvarlig styring og en til en vis grad ritualiseret undervisningsstruktur med til at skabe ro og orden i elevernes verden. Det er læreren, der tager ansvaret for klasserummet, hvorved eleven kan koncentrere sig om det, der skal læres, og ikke om, hvordan det skal læres.

Planlægning af undervisning

Struktur og tydelighed er nøgleord i planlægningen af undervisningen i vores ASF/SAFE-klasser.

Struktur i modulet

Modulet planlægges med en vis ensartethed og forudsigelighed. Det betyder ikke, at alle modulet er ens opbygget, men at det er godt med faste rutiner og mønstre, som eleverne efterhånden kan genkende.

Da overgange potentielt er "besværlige", er vi opmærksomme på opstart og afslutning af modulet.

Opstart

Dagens plan skrives på tavlen og gennemgås. På den måde er det lettere for eleverne at følge med i modulets forløb.

Afrunding

Dagens modul afsluttes i fællesskab, hvilket giver mulighed for at se, om der er elever, der ikke har forstået stoffet eller ikke har fået lavet det, de skal.

En rolig afslutning, hvor der samles op på modulets arbejde, og hvor der fortælles, hvordan der arbejdes videre næste gang, giver ro og viser eleverne, hvem der er ansvarlig for, at de lærer det, de skal.

Hvis der gives lektier for til næste modul, gives lektien mundtligt i slutningen af modulet og umiddelbart derefter skrives den på modulet, så eleverne har mulighed for at planlægge deres lektier.

Overgange i det enkelte modul

Der er en tydelig angivelse af overgange, når man går fra den ene sekvens til den anden. *Hvor lang tid har eleverne til opgaven, hvor skal eleverne sidde (hvis de skal flytte sig), hvor meget forventes af dem i de enkelte opgaver, hvad gør de, hvis de ikke kan løse en opgave osv.* – dette er alt sammen spørgsmål, som fylder mere end hos den ordinære elev, og som er utryghedsskabende, hvis de er ubesvarede.

Par- og gruppearbejde

Det er altid lærerens ansvar at danne grupper og par i undervisningen.

Alt par- og gruppearbejde er en udfordring for rigtig mange af vores elever, hvorfor tryghed er vigtig. Det er en god social træning at arbejde i par og grupper, og det kan blive en god oplevelse, hvis læreren sørger for grupper og konkrete opgaveanvisninger.

Velfungerende par- og grupper bliver typisk diskuteret på teammøderne.

Lektier, skriftlige opgaver og stilladser

Lektier

- 1g: Lektiefrihed det første halve år. Efter nytår i 1g kan afslutterfagene give mindre lektier for.
- 2g: Der kan gives lektier for i fagene, men der arbejdes med tilvænning og progression. Skriftlige opgaver påbegyndes stadig i modulerne. Opgaver kan også skrives helt i modulerne.
- 3g: Som i 2g.

Den enkelte klasses lektie- og opgavebelastning tages op på teammøderne med jævne mellemrum, herunder hvordan det går for de enkelte elever at læse lektier.

Skriftlige opgaver og stilladser

Skriftlige opgaver er for mange af eleverne udfordrende. Det kan vise sig på forskellige måder og med forskellig styrke, men nogle af de typiske problemstillinger er deciderede skriveblokeringer, perfektionisme, manglende forestillingsevne, ikke at vide, hvad eller hvordan man skal gribe en given opgave an, ikke at kunne komme i gang af sig selv og mindre ting, som fx røde streger i word-dokumentet eller lignende.

Vi arbejder med stilladsering af alle typer skriftlige opgaver og rapporter samt med startsætninger for dem, som har brug for det. Desuden læser vi gode eksempelopgaver med eleverne og taler om, hvorfor de fungerer godt. Fordelene ved at stilladsere opgaverne er, at det hjælper med struktur og anvendelse af fagbegreber, og det modvirker nederlag og giver tryghed. Det tager simpelthen dramaet ud af det at skrive en opgave.

Nogle elever har brug for stilladser hele deres gymnasietid, andre har nærmest slet ikke brug for dem. Der arbejdes derfor med differentiering og med progression hen imod generelle stilladser, som kan anvendes i eksamenssituationer.

Evaluering, eksamen og prøver

Eleverne på STX skal ifølge lovgivningen have standpunkts- og årskarakterer i alle fag. Det betyder, at lærerne skal bedømme hver enkelt elev. Det kan gøres på mange måder. Vi undgår i videst muligt omfang traditionelle tests og prøver i fagene, da dette kan skabe unødigt angst hos eleverne. Der findes mange gode evalueringspraksisser inden for alle fagrækker, som ikke involverer en traditionel test eller prøve. På HTG har vi udviklet en ASF/SAFE-venlig evalueringskultur på tværs af alle klasser.

Undertiden har enkelte elever på grund af sygdom et fravær, der gør, at det kan være svært for faglæreren at vurdere elevens faglige niveau. I sådanne situationer er der mulighed for at foretage faglige samtaler med eleven, hvorefter der kan gives en bedømmelse og standpunkts-/årskarakter. En faglig samtale vil altid være planlagt af faglæreren, og eleven vil blive forberedt på, hvordan samtalen vil foregå.

Prøver og eksamen er en udfordring på flere niveauer.

Unge med diagnoser har eksekutive vanskeligheder, hvilket gør håndholdt og lavpraktisk hjælp fra både lærere og mentorerne nødvendigt.

Derudover er mange af de unge meget angste for eksamenssituationen af forskellige årsager. Der kan være dårlige eksamensoplevelser med i bagagen, men det kan også handle om angst for fremmede personer (censor) og i den forbindelse angst for at sige noget foran fremmede, angst for den ukendte og ukontrollable situation og angst for at blive bedømt.

Forberedelse

Læreren skal sikre, at de nødvendige dokumenter og kompendier ligger samlet et sted og er nemt tilgængelige for eleverne.

Pensum skal forklares, og der vises, hvor eleven kan genfinde det.

Eksamensformen skal anskueliggøres både i skrift og i tale. Da kollektive beskeder og gennemgange er svære for mange, forklares eksamensformen også på skrift og så enkelt som muligt.

Der arbejdes med det gode eksempel, både i form af gode opgaver ved skriftlig eksamen og ved fx prøveeksamen eller eksamensfilm ved mundtlig eksamen.

Hver enkelt elev skal have talt med mentor/faglærer, så det sikres, at alle har forstået, hvad pensum er, hvor materialerne kan findes, og hvordan eksamensformen er.

Afklaring af støttebehov

Mentorerne aftaler med eleverne, hvorvidt der vil være behov for en støtte til eksamensforberedelse eller skriftlig eksamen. En støtte kan hjælpe med at komme i gang og ikke at gå i stå, da initiering af arbejdsgange er en typisk udfordring for vores elever ligesom støtten kan være med til at afhjælpe evt. angst.

Under mundtlig eksamen stiller eksaminator om muligt korte præcise spørgsmål og giver eleven god tid til at formulere et svar.

